

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: nõukogu määrus, millega luuakse ühenduse süsteem radioaktiivsete materjalide vedajate registreerimiseks”

KOM(2011) 518 (lõplik)

(2012/C 143/21)

Raportöör: **Ludvík JÍROVEC**

30. augustil 2011 otsustas Euroopa Komisjon vastavalt Euratomi asutamislepingu artiklile 31 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses:

„Ettepanek: nõukogu määrus, millega luuakse ühenduse süsteem radioaktiivsete materjalide vedajate registreerimiseks”

COM(2011) 518 final.

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutav transpordi, energeetika, infrastruktuuri ja infoühiskonna sektsioon võttis arvamuse vastu 3. veebruaril 2012.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 478. istungjärgul 22. ja 23. veebruaril 2012 (22. veebruari istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 117, vastu hääletas 3, erapooletuks jäi 2.

1. Järeldused ja soovitused

1.1 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee soovib esildatud määruse vastu võtta. Komitee nõustub vajadusega hinnata määruse mõju kaks aastat pärast selle rakendamist. Oleks kasulik ka viie aasta pärast selle teema juurde tagasi tulla, et uurida, millised tõkked on Euroopa Liidus veel radioaktiivsete materjalide ladusa ja turvalise vedamise juures.

1.2 Komitee pooldab mõju hindamise aruandes nimetatud teist võimalust, milleks on ühtlustatud eeskirjadega määrus ja pädevate asutuste tõhusam roll.

1.3 Liikmesriigid peaksid tagama, et registreerimise kriteeriumid oleksid ühtlustatud.

1.4 Kõnealuse määruse jõustumise ajaks peab veebipõhine registreerimissüsteem olema kättesaadav, testitud ja toimiv.

1.5 Komitee leiab, et uue agentuuri loomine – nagu nimetatud võimaluse 3 all – suurendaks ettevõtete halduskoormust ja nõrgestaks määruse mõju tervikuna.

1.6 Komitee märgib, et vedajatele kohustuslik kindlustuskate erineb liikmesriigiti. Kuna nimetatud kindlustuskatet ei saa õiguslikust alusest tulenevalt hõlmata registreerimismenetluses, siis kutsub komitee liikmesriike üles asjaomaseid kindlustussätteid ühtlustama.

1.7 Määruses toodud mõistete definitsioonid peaksid olema võimalust mööda kooskõlas Rahvusvahelise Aatomienergiaagentuuri (IAEA) sõnastikuga, eriti „vedaja” mõiste definitsioon, võttes arvesse, et definitsioonid peavad olema kooskõlas Euratomi õigusaktidega, eelkõige direktiiviga 96/29/Euratom.

1.8 Taotlejale tuleks anda võimalus parandada ja täiendada taotluses esitatud teavet, selle asemel et saata talle keelduv vastus ilma täiendava uurimiseta (artikli 5 lõige 7 ja artikli 5 lõige 10).

2. Sissejuhatus ja määruse ettepaneku põhisisu

2.1 Ettepaneku eesmärk on asendada riiklikud aruandlus- ja loamenetlused radioaktiivsete materjalide vedajate ühtse registreerimissüsteemiga, mis aitaks lihtsustada menetlust, vähendada halduskoormust, kõrvaldada sisseveotakistusi ning säilitada samal ajal nüüdseks saavutatud kõrge kiirguskaitse tase.

2.2 Euroopa tasandil reguleeritakse radioaktiivsete materjalide vedu Euroopa Liidu toimimise lepingu kohaste transpordialaste õigusaktidega ning kiirgusalaseid aspekte käsitlevate õigusaktidega, sealhulgas töötajate ja muu elanikkonna tervise kaitset käsitlevate Euroopa Aatomienergiaühenduse (Euratom) asutamislepingu kohaste sätetega.

2.3 ELi toimimise lepingu kohaseid õigusakte lihtsustati Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. septembri 2008. aasta direktiiviga 2008/68/EÜ (ohtlike kaupade siseveo kohta), mis katab kõiki siseveoliike.

2.4 Nõukogu 13. mai 1996. aasta direktiivis 96/29/Euratom on sätestatud põhilised ohutusnormid töötajate ja muu elanikkonna tervise kaitsmiseks ioniseerivast kiirgusest tulenevate ohtude eest. Vastavalt Euratomi lepingu artiklile 30 tähendab väljend „põhistandardid” järgmist:

- suurimad lubatud doosid, mis tagavad piisava ohutuse;
- suurimad lubatud kiiritus- ja saastetasemed;
- töötajate meditsiinilise järelevalve põhimõtted.

Vastavalt artiklile 33 kehtestavad liikmesriigid põhistandardite järgimiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid.

2.5 Töötajate ja muu elanikkonna tervise kaitsmiseks ning oma töö paremaks keskendamiseks peavad liikmesriikide ametiasutused teadma, milliseid isikuid, organisatsioone või ettevõtjaid kontrollida. Selleks on direktiivi artiklites 3 ja 4 sätestatud, et liikmesriigid peavad kehtestama teatava tegevuse suhtes, millega kaasneb ioniseerivast kiirgusest tulenev oht, aruandluskohustuse (teatamine) ja eelneva loa nõude, või sellise tegevuse keelama.

Direktiivi 96/29/Euratom kohaldatakse iga tegevuse suhtes, millega kaasneb ioniseeriva kiirguse oht kas tehnilisest kiirgusallikast või looduslikust kiirgusallikast, sealhulgas transport.

2.6 Arvestades asjaolu, et veotoimingud ületavad sageli riigipiire, on võimalik, et vedaja peab kõnealuseid aruandlus- ja loamenetlusi järgima mitmes liikmesriigis. Lisaks on liikmesriigid kõnealused menetlused rakendanud eri süsteemides, mis suurendab veotoimingute ja loamenetluste keerukust.

2.7 Kõnealuse määrusega asendatakse nõukogu direktiiviga 96/29/Euratom kehtestatud liikmesriikide aruandlus- ja loaandmissüsteemid ühtse Euroopa süsteemiga vedajate registreerimiseks. Vedajad peaksid esitama taotluse keskse veebiliidese kaudu. Taotlusi kontrollib vastav riiklik pädev asutus, kes väljastab registreeringu, kui taotleja vastab ohutuse põhinormidele. Samal ajal võimaldab süsteem saada pädevatel asutustel paremat ülevaadet nende riigis tegutsevatest vedajatest.

2.8 Kõnealuse määrusega kehtestatakse ohutustaset arvestav diferentseeritud lähenemisviis, jättes registreerimismenetlustest välja üksnes vabasaadetisi transportivad vedajad. Samas jäetakse liikmesriigi otsustada, kas esitada täiendavad registreerimismõõdud lõhustuvate ja suure radioaktiivsusega materjalide vedajatele.

2.9 Muude füüsilist kaitset, kaitsemeetmeid ja tsiviilvastutust käsitlevate ELi õigusaktide, liikmesriikide õigusaktide ja rahvusvaheliste eeskirjade, eelkõige direktiivi 2008/68/EÜ kohaldamist jätkatakse.

2.10 Määrus vabastaks pädevates asutustes ressursid, mis praegu on seotud eelnimetatud haldusmenetlustega, kuna registreerimist kontrolliks vaid üks pädev asutus.

3. Üldmärkused

3.1 Komitee pooldab mõju hindamise aruandes nimetatud teist võimalust, milleks on ühtlustatud eeskirjadega määrus ja pädevate asutuste tõhusam roll.

3.2 Määrus läheks soovitusena võrreldes ühe sammu kaugemale: a) selles esitatakse vahetult kohaldatavad ühtlustatud eeskirjad, nagu ühtne süsteem vedajate registreerimiseks, mis võimaldab loobuda liikmesriikides käibel olevatest erinevatest aruandlus- ja loasüsteemidest; b) selles antakse vedajatele juuredpääs EL 27 transporditurule ühtse lihtsustatud menetlusega, kasutades diferentseeritud lähenemisviisi. Komisjonil on kavas luua turvaline elektrooniline registreerimissüsteem, et võimaldada vajalikku andmevahetust.

3.3 Kuigi ECORYSi (komisjonile tugiuuringu teostanud sõltumatud eksperdid) analüüsitud võimalustel näib olevat globaalsest seisukohast üsna tagasihoidlik mõju, mõjutavad nad väikest sektorit siiski. Neid mõjusid võib jagada viide rühma: avaliku sektori kulud ja tasud, regulatiivsed mõjud, transport, turvalisus ja keskkond ja sotsiaalsed mõjud.

3.4 Väiksed ja keskmise suurusega ettevõtted võivad ilmselt proportsionaalselt kogusäästuga, mis tekib nende võimaluste kaudu: mida suurem on kogusääst, seda suurem on sääst neile ettevõtetele, kes keerukate menetluste ja suurte kulude tõttu on sageli praegu turult välja tõrjutud.

3.5 Määrus võimaldaks säästa 13,6 miljonit eurot aastas põhistsenaariumi puhul, pakkudes muu hulgas vedajate litsentside vastastikust tunnustamist. Niisugune lähenemisviis vähendaks vedajate, kasutajate ja tootjate halduskoormust, vabastades asutuste ressursse. Neid ressursse võiks siis kasutada vähemalt osaliselt vastavuskontrollideks, mille puudus on üks eelnimetatud probleemidest.

3.6 Kuna määrus on siduv, aitab see võimalus tõhusalt saavutada eesmärke, st süsteemi lihtsustada, läbipaistvust juurutada ja kõrvaldada toimivalt siseturult tõkkeid, tagades samal ajal turvalisuse kõrge taseme.

3.7 Komitee leiab, et uue agentuuri loomine – nagu nimetatud võimaluse 3 all – suurendaks ettevõtete halduskoormust ja nõrgestaks määruse mõju tervikuna.

4. Konkreetsete märkused

4.1 Määruses toodud mõistete definitsioonid peaksid olema võimalust mööda kooskõlas Rahvusvahelise Aatomienergiaagentuuri (IAEA) sõnastikuga, eriti „vedaja” mõiste definitsioon, võttes arvesse, et definitsioonid peavad olema kooskõlas Euratomiga õigusaktidega, eelkõige direktiiviga 96/29/Euratom.

4.2 Komitee nõustub vajadusega hinnata määruse mõju kaks aastat pärast selle rakendamist. Oleks kasulik ka viie aasta pärast selle teema juurde tagasi tulla, et uurida, millised tõkked on Euroopa Liidus veel radioaktiivsete materjalide ladusa ja turvalise vedamise juures.

4.3 Kõnealuse ettepanekuga luuakse Euroopa Liidus ühine ja ühtne registreerimissüsteem radioaktiivsete materjalide vedajate jaoks. Artikli 3 lõikes 3 lubatakse vedajal vedada radioaktiivseid materjale ilma kõnealuse määruse kohase täiendava registreerimise, kui vedaja on juba registreeritud nimetatud materjali kasutamiseks või käitamiseks ja vedamiseks. Komitee kutsub komisjoni üles kaaluma koos sidusrühmadega võimalust kehtestada transpordiregistreeringute omanikele üleminekukord.

4.4 Artikli 3 lõikes 4 lubatakse kehtestada täiendavaid registreerimisnõudeid vaid materjalidele, mis kujutavad endast spetsii-

filist ohtu tervisele. Komitee soovib lisada sellesse materjalide loetellu ka mitmepoolsete lubade alusel transporditavad materjalid.

4.5 Komitee märgib, et vedajatele kohustuslik kindlustuskate erineb liikmesriigiti. Kuna nimetatud kindlustuskate ei saa õigusliku aluse tõttu hõlmata registreerimismenetluses, siis kutsub komitee liikmesriike üles asjaomaseid kindlustussätteid ühtlustama.

4.6 Veebipõhine registreerimissüsteem peab olema eelnevalt kättesaadav, testitud ja toimiv. See annaks kindlustunnet ettevõtetele ja pädevatele asutustele, sama teeks ka jõustumisele eelnev üleminekuperiood sõltuvalt konkreetsest üleminekukorrast (vt punkt 4.3).

4.7 Taotlejale tuleks anda võimalus parandada ja täiendada taotluses esitatud teavet, selle asemel et saata talle keelduv vastus ilma täiendava uurimiseta (artikli 5 lõige 7 ja artikli 5 lõige 10).

4.8 Liikmesriigid peaksid tagama, et registreerimise kriteeriumid oleksid ühtlustatud.

Brüssel, 22. veebruar 2012

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Staffan NILSSON